

ВЕРА ГАНЧЕВА НА 70 ГОДИНИ ЕДИН ТВОРЧЕСКИ ПЪТ – МОСТ МЕЖДУ КУЛТУРИ

Надежда Михайлова

Софийския университет „Св. Климент Охридски“

Няма по-трудна задача от тази, ученикът да представи своя учител. В духа на академичната традиция по повод на 70-годишния юбилей на проф. д-р Вера Ганчева на мен се падна честта да направя представяне на нейния професионален и творчески път като преподавател, основател и ръководител на специалност „Скандинавистика“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. За мен е чест да изпълня тази задача, тъй като в качеството ми на нейна студентка, докторантка, а впоследствие и асистент, най-тясно и дългогодишно съм работила с нея и сякаш най-добре познавам дейността ѝ. Трудно би могло да се обхване пълният спектър на професионалната ѝ кариера, затова не бих могла да претендирам за пълна изчерпателност, а и това не е целта ми – по-скоро ще се опитам да очертая някои от основните сфери на нейната дейност.

Проф. д-р Вера Ганчева е родена на 23 февруари 1943 г. в София. Тя е не само преподавател по история на скандинавските литератури и културна история на Скандинавския север, но и литературен изследовател, критик и преводач, дългогодишен издател, чиято дейност допринася изключително много за представянето и популяризирането на културата на нордския ареал в България.

След като завършва славянска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ продължава образованието си в Стокхолм, където изучава шведски език и литература. Професионалната ѝ кариера е динамична – журналист в БТА, главен редактор на седмичника за литература, изкуство и култура ЛИК, заместник главен редактор на списание „Отечество“, главен редактор и директор на издателствата „Народна култура“ и „Хемус“, директор на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, преподавател и общественик.

Проф. Вера Ганчева е автор на многобройни книги, студии и публикации. Тя е редактор и съставител на редица сборници от научни конференции, на сборници с поезия и проза от скандинавски езици, а също и преводач и издател на емблематични за шведската, норвежката и датската литература произведения. Сред авторите, които е превеждала на български език, са Огуст Стриндберг, Кнут Хамсун, Юхан Борген, Ролф Якобсен, Улаф Х. Хауге, Астрид Линдгрен, Артур Лундквист, Шел Еспмарк, Тумас Транстрьомер, Ларш Гюстафсон, П. У. Енквист и др.

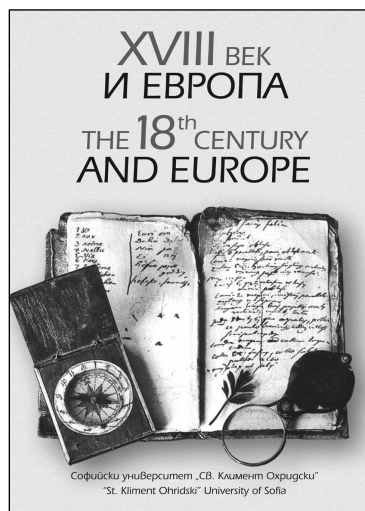
Особено важна част в нейната дейност на литературен историк и критик, на университетски преподавател е редовното организиране на научни конференции, семинари и срещи с международно участие по проблеми, свързани със скандинавистиката, с културата и обществото на страните от нордския ареал. Сред тези форуми са „Викингите – мореплаватели, откриватели, създатели“ (2000), „Кнут Хамсун – творец на три века“ (2001), „Датската литература в България – един век очарование“ (2001), „Снори Стурлусон и корените на нордската книжовност“ (2002), „Непознатият Андерсен“ (2005), „XVIII век в Северна Европа“ (2007) и др. Сборниците с материалите от тях оказват съществено въздействие върху развитието на специалност „Скандинавистика“, единствена в системата на висшето

образование у нас, и за подготовката на ново поколение преподаватели и специалисти в нейната област. Наред с докладите си на тези конференции проф. д-р Вера Ганчева редовно участва и в подобни форуми в други страни (Швеция, Дания, Норвегия, Финландия, Русия, Германия, Литва и др.) с доклади, публикувани в съответни сборници. Нейни текстове са излизали на български, шведски, английски, руски.

Изнасяла е лекции във висши учебни заведения в България и в чужбина. Една от темите, която често е разработвала и представяла пред българска и чуждестранна аудитория, е тази за взаимодействието между културите и по-специално – между българската и скандинавските от края на XIX век до наши дни. Тази тема е централна в цикъла лекции, който изнася в Университета в Упсала (Швеция) през октомври 2003 г., а най-важните ѝ аспекти са отразени и в съставения от нея том (пети) на изданието на БАН от 2003 г. „Преводна рецепция на европейските литератури в България“. Книгата ѝ „Швеция, страната и хората“ (2001) беше отбелязана и коментирана не само у нас, но и в Швеция. Нейните лекции продължават да се ценят и вдъхновяват, да провокират интереса на нейните студенти към културата и литературата на скандинавския Север.

През 2002 г. извършва научно изследване за личността и делото на шведския учен, мислител и писател Емануел Сведенборг, представено за пръв път у нас в хабилитационен труд (2007), разгърнато впоследствие като книга, излязла от печат през есента на 2012 г.

По нейна инициатива бе създадена научната дисциплина „Финландистика“ към специалност „Скандинавистика“, а през 2006 г. и научно-информационният център „Ханс Кристиан Андерсен“.

От 1988 г. ръководи фонда „Артур Лундквист и Мария Вине“ и председателства журито към него за присъждане на награди за творчески постижения на български и шведски литератори. От 1993 г. е председател на Дружеството за приятелство с Швеция.

Понастоящем членува в Съюза на българските писатели, до 1994 г. е секретар на Българския ПЕН-център. За работата си като литературовед, преводач и издател е удостоявана с български и чуждестранни отличия, сред които изпъкват званието „Заслужил деятел на българската култура“ (1984), орден „Кирил и Методий I степен“ (1985), почетната грамота на Министерството на културата (1997) и сертификатът за официален статут на експерт в областта на културата на Националния конвент на експертите (2006), международните награди за превод „Х. К. Андерсен“ (1979) и на фонд „Артур Лундквист“ в Стокхолм (1988), отличията на Шведската академия (1983, 2000), на Съюза на шведските писатели (1994), датският орден „Рицарски кръст на Данеброг“ (2001), шведският „Кралски орден на Полярната звезда I степен“ (2007), норвежкият Кралски орден за заслуги към Норвегия (2012). По предложение на Катедрата по германистика и скандинавистика на 29 май 2013 г. проф. д-р Вера Ганчева бе удостоена с почетен знак „Св. Климент Охридски“ със синя лента за заслугите си и дългогодишните си дейност като основателка, преподавателка и ръководителка и на специалност „Скандинавистика“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Професор Вера Ганчева има широки контакти в научните и културните среди в Швеция, Дания, Норвегия, Исландия и Финландия, които облагодетелствуват не само специалност „Скандинавистика“, а и Софийския университет, българската наука и култура изобщо.

Без съмнение заслугата на проф. д-р Вера Ганчева за развитието на скандинавистиката в България, за подготовката на нови поколения специалисти в тази сфера, за задълбочаване и разширяване на познанието на културата и литературата на нордските страни у нас са огромни. Нейният 70-годишен юбилей е само повод да изкажем благодарността и да изразим уважението си към нея като преподавател, преводач и издател, като личност, чийто творчески път хвърля мост между култури.

PROF. VERA GANCHEVA TURNS 70 HER PROFESSIONAL WAY AS A BRIDGE BETWEEN CULTURES

Chief Assist. Nadezhda Mihaylova, PhD

✉ Departments of German and Scandinavian Studies
Sofia University „St. Kliment Ohridski“
15 Tsar Osvoboditel Blvd.
1035 Sofia, Bulgaria